

4. E-usługi bibliotek

Nazwy miejscowości odnoszą się do gminnych, miejsko-gminnych i miejskich bibliotek publicznych zlokalizowanych w tych miejscowościach.

4.1. Analizy aktywności użytkowników online

Liczba bibliotek, które nie korzystały z narzędzi do generowania statystyk – **114**.
Liczba bibliotek, które korzystały z narzędzi do generowania statystyk – **55**.

Biblioteki samorządowe województwa śląskiego wykorzystują następujące narzędzia do generowania statystyk: Google Analytics, STAT4U, AwStats, Webalizer, OVH Urchin, WPStatistics, counterliczniki.com, WordPress, Facebook, Instagram, (usługodawca, serwer unixstorm.org), systemy biblioteczne, dane z serwerów usługodawców. Często biblioteki korzystały z liczników odwiedzin strony.

W odpowiedzi na skierowane zapytania dotyczące wykorzystania omawianych narzędzi, biblioteki przekazały informacje odnoszące się w zdecydowanej większości do stron internetowych bibliotek, rzadziej, ale również często –

katalogów bibliotecznych, natomiast nie podawano danych dotyczących korzystania z baz dokumentów online. Biblioteki nie podawały również zestawień danych z różnych źródeł. Te nieliczne dane zamieszczono poniżej.

Biblioteki posiadające OPAC

Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Bojszowy, Buczkowice, Chełm Śląski, Chorzów, Cieszyn, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębówiec, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Hażlach, Imielin, Janów, Jasienica, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Katowice, Kłobuck, Knurów, Kobiór, Koszarawa, Kozy, Kroczyce, Krzepice, Lelów, Lipowa, Łazy, Marklowice, Miasteczko Śląskie, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Mysłówice, Myszków, Ogrodzieniec, Orontowice, Piekary Śląskie, Pilchowice, Porąbka, Poręba, Pszczyna, Pyskowice, Racibórz, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Sośnicowice, Strumień, Suszec, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tworóg, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilkowice, Wisła, Wodzisław Śląski, Wry, Zabrze, Zawiercie, Zbrostawice, Żory.

Biblioteki posiadające OPAC, bez możliwości zamówień w katalogu

Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Czechowice-Dziedzice, Chybie, Gierałtówice, Herby, Irządze, Jaworze, Jelesnia, Kalety, Kochanowice, Konopiska, Krupski Młyn, Kuźnia Raciborska, Łędziny, Lubliniec, Łaziska Górne, Łodygowice, Miedźna, Mstów, Niegowa, Orzesze, Ożarówce, Pawonków, Poraj, Przystajń, Psary, Pszów, Pyskowice PBP, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Rędziny, Rudnik, Skoczów, Sławków, Szczyrk, Ślemień, Toszek, Wilamowice, Włodowice, Wojkowice, Wręczyca Wielka, Zebrzydowice, Żarki, Żarnowiec.

Biblioteki bez OPAC

(niektóre przyjmowały zamówienia mailowe i telefoniczne): Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Brenna, Ciasna, Dąbrowa Zielona, Gaszowice, Gilowice, Golezów, Gorzyce, Istebna, Jejkowice, Kamienica Polska, Kłomnice, Koniecpol, Kornowac, Koszęcin, Koziegłowy, Kruszyna, Krzanowice, Krzyżanowice, Lipie, Lubomia, Lyski, Łękawica, Milówka, Mszana, Mykanów, Nędza, Olsztyn, Opatów, Panki, Pietrowice Wielkie, Pilica, Poczesna, Popów, Przyrów, Rajcza, Siewierz, Starcza, Szczekociny, Świerklany, Świnna, Ustroń, Węgierska Górka, Woźniki.

4.2. Bazy danych

Bibliografie regionalne (online) i programy, w których były tworzone

Bestwina (Sowa), Bielsko-Biała (ŚBC, Patron), Chorzów (Sowa), Cieszyn (oraz bibliografia zawartości czasopism, w systemie Mateusz), Czeladź (www), Częstochowa (SOWA TCP), Dąbrowa Górnicza (Mateusz), Imielin (dostępna na miejscu), Jastrzębie-Zdrój (Prolib), Jaworzno (Sowa SQL Premium, dLibra – brak danych do porównania), Katowice (Prolib), Lubliniec (SOWA2), Myszków (SOWA OPAC v. 3.25.3), Piekary Śląskie (Mateusz), Pszczyna (Prolib), PBP Gliwice (Patron), Racibórz (Patron), Rybnik (Prolib), Siewierz (Sowa), Sosnowiec (Prolib), Świętochłowice (Sowa), Tarnowskie Góry (publikacje w pdf dostępne na www), Tychy (Prolib), Wodzisław Śląski (Sowa), Zabrze (Prolib), Żory (Mateusz).

Przykładowe statystyki:

MiPBP Będzin

- bibliografia regionalna bieżąca: liczba wejść 180,
- bibliografia regionalna z lat 70. i 80. XX w.: liczba wejść 150.

Inne bazy danych

MiPBP Będzin

System informacji prawnej LEX (na miejscu): liczba osób korzystających 7.

Książnica Beskidzka Bielsko-Biała

Regio-źródła – baza informacyjno-wyszukiwawcza oparta na dokumentach życia społecznego udostępniająca skany regionalistów wraz z opisami bibliograficznymi i słowami kluczowymi. W 2019 roku baza Regio-źródła zawierała 2073 zeskanowanych i opracowanych dokumentów, z których skorzystało 696 użytkowników, udostępniono 486 materiałów. Dane uwzględniono w K-03 w dziale 7.2.

BP Częstochowa

- Google Analytics:
 - liczba wejść na stronę internetową Biblioteki – 228 472
 - liczba wejść do katalogu on-line – 450 845
 - liczba wejść on-line do zbiorów zdigitalizowanych – 25 445
 - liczba pobrań zbiorów zdigitalizowanych – 14 896
- liczba czytelników, którzy skorzystali z dokumentów zdigitalizowanych dostępnych na miejscu – 15.

GBP Mierzęcice – Bibliografia Jana Pawła II (Sowa).

MBP Ruda Śląska – Katalog adnotowany książki śląskiej (na www).

MBP Wisła – 9 zestawień tematycznych w pdf (na www).

MiPBP Wodzisław Śląski – Zbiory muzyczne, Czasopisma, Bibliografia Regionalna i Kartoteka Zagadnieniowa Czasopism (Sowa).

4.3. Biblioteki cyfrowe, własne bazy faktograficzne i pełnotekstowe

MBP Bytom – udostępniano na własnej stronie internetowej wydawnictwo: „Bibliografia Bytomia”, 4 numery za lata 1999–2000, 1997–1998, 1994–1996, 1989–1993.

GBP Gierałtowice – Baza dokumentów w Cyfrowym Archiwum Tradycji Lokalnej Fundacji Karta.

MBP Jaworzno – Archiwum Cyfrowe – regionalia, udostępniane na miejscu, program dLibra.

BPMiG Łazy – Otwarty System Archiwizacji – zdjęcia, dokumenty archiwalne.

GBP Mierzęcice – Baza dokumentów w Cyfrowym Archiwum Tradycji Lokalnej Fundacji Karta.

MBP Mikołów – Mikołowska Biblioteka Cyfrowa (regionalia, zwłaszcza czasopisma, Bibliografia Mikołowa, zamieszczone w Dysku Google).

MiPBP Racibórz – „Nowiny Raciborskie” – archiwalne numery na stronie www.

GBP Radziechowy-Wieprz – Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej Fundacji Karta (konto usunięto).

4.4. Konsorcja

IBUK Libra w województwie śląskim

Biblioteki województwa śląskiego od 2014 roku dokonywały zakupu dostępu do IBUK Libra w ramach konsorcjum, którego liderem była Biblioteka Śląska w Katowicach. Kolejne umowy z Wydawnictwem PWN podpisywano co roku w sierpniu, dlatego w danym roku kalendarzowym zmieniała się liczba bibliotek – uczestników konsorcjum.

W sierpniu 2019 roku w ramach wspólnego zakupu przez grupę 27 zainteresowanych bibliotek publicznych województwa śląskiego (w tym Biblioteki Śląskiej) każda z nich, za kwotę jaką ustaliła, jednak nie niższą niż 1 845 zł, wybrała spośród 33 950 tytułów ebooki do zakupu. Ceny odpowiadały cenom jedne-

go egzemplarza danej książki w formie tradycyjnej. Opłata była jednorazowa, na roczny dostęp do wybranych pozycji. Dostęp do wszystkich tytułów wybranych przez poszczególne biblioteki miały wszystkie biblioteki dokonujące wspólnego zakupu. Zakupiono w sumie 1 069 tytułów, co łącznie z tytułami udostępnianymi darmowo dało dostęp do 2 029 pozycji. Były to ebooki, dostępne wyłącznie w serwisie www, wyłącznie online.

Biblioteki miały możliwość wydawania nieograniczonej liczby kodów dostępu swoim czytelnikom, ważnych w czasie trwania licencji. Kody wydawano tylko czytelnikom zarejestrowanym w bibliotekach, wydawano je na miejscu oraz przesyłano mailowo (brak odzwierciedlenia w K-03). Czytelnik najpierw zakładał konto przy użyciu adresu e-mail. Po wprowadzeniu kodu otrzymanego w bibliotece uzyskiwał dostęp do książek. Jeśli dana biblioteka dokonała zakupu licencji na kolejny rok, to czytelnicy tej biblioteki, którzy uzyskali dostęp wcześniej, mogli nadal korzystać z bazy, bez konieczności pobierania nowego kodu. Wszyscy czytelnicy – użytkownicy bazy, mieli nieograniczony dostęp do wszystkich zakupionych przez konsorcjum tytułów (brak limitu użytkowników korzystających jednocześnie z danej publikacji, brak limitu stron itp.). Dostęp do bazy możliwy był też we wszystkich placówkach bibliotecznych bez potrzeby logowania na indywidualne konto.

Użytkowników aktywnych kont IBUK Libra w 2019 roku było: 1 781, w tym w Bibliotece Śląskiej – 480.

Liczba aktywnych adresów IP łącznie – 6 480, w Bibliotece Śląskiej – 1 932.

Liczba logowań łącznie: 13 534, w Bibliotece Śląskiej – 3 768.

Liczba otwarć ebooków łącznie: 78 229, w Bibliotece Śląskiej – 20 858.

Liczba sesji łącznie: 55 243, w Bibliotece Śląskiej – 15 716.

Liczba otwartych stron łącznie: 810 629, w Bibliotece Śląskiej – 211 883.

Czas czytania łącznie: 986 dni 19:37:04, w Bibliotece Śląskiej – 258 dni 03:31:45.

Wybrane dane statystyczne IBUK Libra poszczególnych bibliotek

dostęp zakończony 3.08.2019

dostęp w całym roku 2019

dostęp od 4.08.2019

L.p.	Biblioteki	Wydane kody	Sesje	Otwarcia publikacji	Otwarte strony
1.	Bestwina	60	390	376	<i>bd</i>
2.	Będzin	39	1 536	22 000	22 584
3.	<u>Bieruń</u>	<i>bd</i>	<i>bd</i>	<i>bd</i>	<i>bd</i>
4.	Biblioteka Śląska	625	15 716	20 858	211 883
5.	<u>Cieszyn</u>	570	979	1 600	<i>bd</i>
6.	Częstochowa	90	<i>bd</i>	2 418	<i>bd</i>

7.	<u>Gliwice</u>	107	3 365	4 803	55 056
8.	Jasienica	36	476	684	bd
9.	Jastrzębie-Zdrój	81	2 741	3 745	bd
10.	Jaworzno	31	616	868	bd
11.	<u>Katowice</u>	bd	1 476	2 901	bd
12.	<u>Łaziska Górne</u>	bd	bd	bd	bd
13.	Łazy	61	439	527	6 312
14.	Mysłowice	15	466	885	9 954
15.	Pawłowice	76	313	507	bd
16.	Piekary Śląskie	241	1 432	2 089	bd
17.	Pyskowice	200	1 094	1 223	bd
18.	<u>Racibórz</u>	77	1 787	3 157	bd
19.	Ruda Śląska	30	924	1 151	27 534
20.	Rybnik	52	2 347	5 718	bd
21.	Siemianowice Śląskie	7	946	1 385	bd
22.	Sosnowiec*	101	774	897	12 036
23.	Świętochłowice	67	736	1 035	bd
24.	Tarnowskie Góry	46	1 225	1 660	bd
25.	Tychy	84	3 092	4 029	bd
26.	Wisła	36	849	1 265	bd
27.	Wodzisław Śląski	100	3 155	4 193	bd
28.	Zabrze	24	690	724	bd
29.	Zawiercie	200	4 233	5 236	bd
30.	Żory	45	797	1 046	12 719
31.	Żywiec	88	777	1 092	10 259

* MBP w Sosnowcu miała dostęp zakupiony samodzielnie w pierwszym półroczu (I–VI), a od sierpnia – w ramach grupy bibliotek województwa śląskiego.

Dane z IBUK Libra w K-03 Dział 4.

W rubryce „Licencjonowane zbiory elektroniczne, do których biblioteka opłaciła dostęp” podaje się liczbę publikacji, do których wykupiony jest dostęp w polu „książki elektroniczne”. W przypisie formularza dotyczącym tych danych pouczono, że w przypadku zakupu omawianych publikacji w ramach konsorcjum ich wartość podaje wyłącznie biblioteka, która zawarła umowę licencyjną. Wprawdzie jest to zrozumiałe, bo biblioteki dokonują jednorazowego zakupu do tych samych publikacji, ale łączenie tych danych z pozostałymi danymi, tj. zakupionymi przez biblioteki indywidualnie prowadzi do nieścisłości. Nie można stwierdzić, ile bibliotek (i które) korzysta z jakiej liczby dokumentów elektronicznych, do których opłaciły dostęp. Z kolei trzymając się założenia, że korzystanie przez czytelników z danych książek online jest równoważne z wypożyczeniem książki z biblioteki, można też przyjąć założenie, że każda z bibliotek, która daje tę możliwość swoim czytelnikom nabyła ją osobno do własnych „zbiorów” elektronicznych.

W dziale 7. tab. 2. pola „liczba sesji” i „liczba pobranych dokumentów” są uzupełniane danymi dotyczącymi aktywności w IBUK Libra. Dane pobrano ze statystyk IBUK Libra. Uzupełnianie powyższych danych narażało bibliotekarzy na trudności.

Biblioteki (znaczna liczba) nie decydowały się na zakup dostępu do IBUK Libra powołując się na brak środków oraz brak sygnałów ze strony czytelników o zainteresowaniu taką formą udostępniania literatury. Rezygnując natomiast z udziału we wspólnym zakupie zwykle powoływały się na argument małego zainteresowania ze strony czytelników. Takie wyjaśnienie podała jedna z bibliotek wielkomiejskich, w której w porównaniu z innymi bibliotekami, wyniki korzystania z IBUK Libra były wysokie. Biblioteka ta korzysta z IBUK Libra nadal i rozważy jego dalszy zakup. Małe zainteresowanie IBUK Libra wiązało się, według sugestii bibliotek, przede wszystkim z tematyką zakupionych publikacji (literatura naukowa i popularnonaukowa; brak nowości wydawniczych – tylko tytuły wybrane przed zakupem licencji) oraz z brakiem możliwości korzystania offline.

4.5. Zewnętrzne platformy ebooków i czasopisma online

Legimi

MBP Gliwice – z 50 000 dostępnych e-booków wypożyczono ich 28 800, pobrano stron: 1 731 880, liczba otwarć publikacji: 12 103, liczba otwartych stron: 1 731 880, wydane kody: 872, aktywni czytelnicy: 868.

MBP Jaworzno – 1 593 wydanych kodów, liczba sesji 4 595, liczba wypożyczeń 10 640.

MBP Katowice – 624 wydanych kodów, 6 215 wypożyczeń, 2 829 otwarć publikacji.

MiPBP Racibórz – 237 wydanych kodów, 4 019 otwarć publikacji.

Inne

BP Cieszyn – własna baza ebooków, zamówienia obsługiwane poprzez system biblioteczny Mateusz – 115 tytułów.

GBP Brenna – z bezpłatnego dostępu na miejscu w bibliotece do bazy online „Gazety Wyborczej” skorzystały tylko 2 osoby.

Academica

Bestwina (bd.), Będzin (bd.), Dąbrowa Górnicza (4 wydane kody, 8 sesji, 19 otwarć publikacji), Godów (brak aktywności), Jaworzno (105 otwarć publi-

kacji), Kozy (brak aktywności), Olsztyn (brak danych), Piekary Śląskie (brak danych), Poraj (1 wydany kod), Pszczyna (6 wydanych kodów), Ruda Śląska (8 wydanych kodów), Rybnik (10 sesji, 61 otwarć publikacji), Sosnowiec (brak danych), Tarnowskie Góry (24 sesje, 53 otwarcia publikacji), Żory (11 wydanych kodów, 22 otwarcia publikacji, 13 sesji)

Tę czytelnię oceniano jako budzącą małe zainteresowanie, jednak ze względu na brak kosztów biblioteki nie rezygnowały z niej.

4.6. Śląska Biblioteka Cyfrowa

Dane dotyczące tych zbiorów biblioteki umieszczają w druku K-03 Dział 4.1., Dział 7.2., Dział 8.2.

Dane na podstawie <<https://www.sbc.org.pl/dlibra/pubstats?statType=16>> zbierane od dnia 2006-08-01:

L.p.	Biblioteka	Liczba udostępnionych obiektów	Liczba wyświetlonych (wyświetleń?) obiektów
1.	Biblioteka Śląska	264 646	21 789 937
2.	Książnica Beskidzka	3 588	729 456
3.	Miejska Biblioteka Publiczna Bytom	0	–
4.	Miejska Biblioteka Publiczna Ruda Śląska	1	349
5.	Miejska Biblioteka Publiczna Żory	76	48 804
6.	Biblioteka Publiczna Częstochowa	11 004	250 318
7.	Miejska Biblioteka Publiczna Jaworzno	115	53 867
8.	Miejska Biblioteka Publiczna Tarnowskie Góry	3	12 231
9.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna Rybnik	924	71 593
10.	Biblioteka Miejska Cieszyn	5	3 951
11.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna Wodzisław Śląski	2	405
12.	Miejska Biblioteka Publiczna Jastrzębie Zdrój	41	11 106
13.	Miejska Biblioteka Publiczna Piekary Śląskie	389	7 769

14.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna Racibórz	2	311
15.	Miejska Biblioteka Publiczna Dąbrowa Górnicza	1 544	261 316
16.	Miejska Biblioteka Publiczna Zabrze	86	35 066
17.	Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna Pszczyna	150	89 764
18.	Miejska Biblioteka Publiczna Siemianowice Śląskie	58	12 672
19.	Miejska Biblioteka Publiczna Czeladź	251	68 492
20.	Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	16	2 767
21.	Miejska Biblioteka Publiczna Sosnowiec	1 203	41 700
22.	Gminna Biblioteka Publiczna Radziechowy-Wieprz	0	–
23.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna Łaziska Górne	1	1 894
24.	Gminna Biblioteka Publiczna Pawłowice	29	29
25.	Miejska Biblioteka Publiczna Czechowice Dziedzice	91	1 717
26.	Żywiecka Biblioteka Samorządowa	179	4 828